

Юзько Марія Сергіївна

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

Наукова керівниця - к. філол. н., доц. Бондарчук Ю.А.

ІМАГОЛОГІЧНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ОБРАЗ

"За своєю природою і структурою імагологічний літературний образ є ансамблем уявлень та ідей про Іншого, не-свій світ і культуру.., – формулює Д.Наливайко. – Він аж ніяк не є фотографічним відбиттям Іншого/Чужого, за ним стоїть і в нього інкорпорується автор зі своєю суб'єктивністю, зі своєю культурою й ментальністю, своєю ідеологією й ангажованістю, який не просто розгортає образ, а й експлікує його, цілеспрямовано чи імпліцитно, в параметрах, що визначаються зрештою названими чинниками" [3, с.17].

Для повного і повноцінного висвітлення й розуміння образу-Іміджу вагомим виявляється не лише його стан у той чи інший момент, а й все те, що в той чи інший спосіб пов'язане з його походженням, розвитком, особливостями та етапами формування. На це, зокрема, звертає увагу В.Хорев, відзначаючи як цінність "характеру співвідношення історії і культури", так і важливість регулярного перегляду цього параметру національного духовного розвитку та міжнаціональних взаємин, який з часом зазнає відчутних змін під впливом різноманітних факторів та обставин [4, с.63].

"Вивчаючи образ іншого народу в текстах культури, – слушно зазначає той же В.Хорев, – імагологія робить своїм завданням виявити істинні та хибні уявлення про життя інших народів, характер і типологію стереотипів та упереджень, які існують у суспільній свідомості, їх походження та розвиток, їх історичну змінність і детермінованість, їх суспільну роль, "обмін" стереотипами й уявленнями між художнім образом та мовою повсякденного

життя" [4, с.64]. Як бачимо, дослідник говорить про "історичну змінність" стереотипів та упереджень як про щось само собою зрозуміле, і це твердження, на перший погляд, вступає у протиріччя з припущенням щодо високого ступеню статичності Образів-Іміджів, висловленим вище. Тут, проте, суперечність швидше формальна, ніж змістова, адже змінність певних стереотипів як окремих фрагментів, з яких утворюється ціле – Образ, – цілком може поєднуватися з незмінністю самого цього цілого. Матеріал українсько-англійських літературних зв'язків якраз дає із цього приводу достатню кількість найрізноманітнішого матеріалу.

У царині українсько-англійських літературних взаємин та проникнення української літератури до англомовного культурного ареалу наведені міркування щодо особливостей формування й еволюції образу "Іншого" шляхом ознайомлення з його літературою та культурою виявляються, на наш погляд, надзвичайно актуальні, конструктивні, плідні. На основі теоретико-методологічної бази, котру вони у своїй сукупності, з певними доповненнями та уточненнями утворюють, з'являється реальна можливість здійснення огляду й аналізу наявного фактичного матеріалу під кутом зору концептуального припущення щодо того, що сприйняття української літератури в Англії й в інших англофонних країнах світу протягом останніх майже двох століть може бути представлене у вигляді певної моделі. Її стрижнем, гадаємо, слід вважати поетапний перехід від певного "нульового" циклу, в рамках якого в літературі та у суспільній думці, які сприймають, з'являється (не формується, а саме з'являється – цей нюанс видається вкрай важливим і принципово значущим) Прообраз майбутнього партнера по рецептивним діям, через формування, поширення, поглиблення рецептивного дискурсу до переходу від рецепції до інтерпретації, від простого сприйняття як ознайомлення з чужим досвідом до осмислення, адаптації цього досвіду та його зіставлення з власними здобутками й прорахунками. Звертає на себе увагу при цьому припущення, згідно з яким

рецепція української літератури в англійському й англomовному літературному просторі лише з останньої чверті ХХ ст. остаточно набуває системної інтерпретативної важливості й вагомості. Останньою ланкою моделі, про яку йдеться, є, на наш погляд, Образ-Імідж іншої літератури, який суміщає в собі, з одного боку, уявлення про цю літературу як про самостійне, самодостатнє явище, з іншого, – її розуміння як складової явища більш високого порядку – духовної культури нації, національної ідентичності, а також самої цієї нації як такої.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубініна О. (2007) «Імагологічні студії» Генрі Джеймса. *Літературна компаративістика*: Вип. ІУ: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегія та парадигми: Частина ІІ. К.: *Академія*. С. 72-107.
2. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. (2007) Автор-укладач Ковалів Ю.І. Т.2 К.: *Академія*. 622 с.
3. Наливайко Д. (2007) Актуальні проблеми структури й стратегії літературної імагології. *Літературна компаративістика*: Вип. ІУ: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегія та парадигми: Частина І. К.: *Академія*. С.4-60.
4. Хорев В. (2011) Имагологический аспект изучения культурных связей. *Літературна компаративістика*: Вип. ІУ: Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегія та парадигми: Частина І. К.: *Стилос*. С.61-70.